

DARBO GRUPĖ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

Sudaryta Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2009-04-22 potvarkiu Nr. 150

A. Jakšto g. 4/9, LT-01105 Vilnius

Tel. (8~5) 261 5339, faks. (8~5) 266 3663, el. p. e.daugirdaite@am.lt

---

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2009-12-31

Nr. 150-6

Kopija

Lietuvos Respublikos Prezidentei

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkei

Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetui

Lietuvos Respublikos Seimo Žmogaus teisių komitetui

AIŠKINAMASIS RAŠTAS IR SIŪLYMAI DĖL TOLESNIŲ STRATEGINIŲ VEIKSMŲ

Ministro pirmininko 2009-04-22 potvarkiu NR. 150 sudarytos darbo grupės Lietuvoje galiojančių teisės aktų, įgyvendinančių Konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Žin., 2001, Nr. 73-2572; 2009, Nr. 8-273) (toliau – Orhuso konvencija), nuostatoms išnagrinėti ir įvertinti.

Ministro Pirmininko potvarkiu sudarytai darbo grupei buvo pavesta išnagrinėti Orhuso konvencijos nuostatų taikymą Lietuvos nacionalinėje teisėje, parengti ir pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei veiksmų Orhuso konvencijos nuostatoms įgyvendinti planą.

Darbo grupė Lietuvos Respublikos Vyriausybei teikia du dokumentus: „Veiksmų planą“, kuriame siūlomos kai kurių konkrečių Lietuvos Respublikos teisės aktų pataisos, bei ši „Aiškinamąjį raštą“, kuriame pateikiami *Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais* bendrieji principai, jų taikymo Lietuvoje ypatumai, siūlymai dėl tolesnių strateginių veiksmų ir paaiškinimai dėl siūlomų konkrečių teisės aktų pataisų.

I. Principiniai Orhuso konvencijos tikslai ir strateginės nuostatos

Jungtinių Tautų Organizacijos Europos Ekonominės Komisijos (JTO EEK) *Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais* (Orhuso konvencija) buvo priimta 1998-06-25 4-oje Europos ministrų konferencijoje „Aplinka Europai“ ir įsigaliojo 2001-10-30.

Išsamaus Orhuso konvencijos komentaro „*Orhuso konvencija: taikymo vadovas*“¹ įžangoje nurodoma, jog tai naujo tipo sutartis dėl aplinkos, kuri susieja teises į aplinką ir žmogaus teises. Joje pripažįstama, jog turime pareigų ateitiems kartoms; pabrėžiama, kad tvarus vystymasis

---

¹ Jungtinių Tautų Organizacijos Europos Ekonominės komisijos leidinys „Orhuso konvencija: taikymo vadovas“ (The Aarhus Convention: an Implementation Guide), United Nations, New York and Geneva, 2000; toliau – Taikymo vadovas). Interneto prieiga: <<http://www.unece.org/env/pp/acig.pdf>>

galėtų būti įgyvendintas tik dalyvaujant visiems suinteresuotiems asmenims. Konvencijoje aplinkos apsauga siejama su valdžios atskaitomybe. Daugiausiai dėmesio skiriama visuomenės ir valdžios sąveikoms demokratijos kontekste, skatinamas naujas visuomenės dalyvavimo procesas priimant sprendimus. Šios konvencijos pagrindas – žmonių ir valdžios santykiai. Ji skirta ne vien aplinkai saugoti, bet ir valdžios atskaitomybei, skaidrumui, atsakomybei užtikrinti. Dauguma aplinkai skirtų tarptautinių sutarčių nustato šalių pareigas viena kitos atžvilgiu, o Orhuso konvencija – nustatomos šalių pareigas visuomenei (Taikymo vadovas, 1 p.).

Lietuvos Respublika ratifikavo Konvenciją 2001 m. ES Tarybos 2005-02-17 sprendimu (2005/370/EB) *dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais sudarymo Europos Bendrijos vardu* prie Konvencijos prisijungė Europos Bendrija. Nuo tada ji yra Konvencijos šalis, taigi Orhuso konvencija galioja Lietuvoje kaip neatsiejama ES teisės dalis.

Orhuso konvencijos pagrindinis tikslas – saugoti ne „aplinką pačią savaime“, o užtikrinti kiekvieno šios ir būsimų kartų žmogaus teisę gyventi palankioje jo sveikatai ir gerovei aplinkoje (1 str.), nes tinkama aplinkos apsauga būtina žmonių gerovei ir pagrindinėms žmogaus teisėms užtikrinti, įskaitant ir teisę gyventi (preambulė). Todėl Konvencijoje pabrėžiamas neatsiejamumas nuo pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių, kurias nustato kitos žmogaus teisių srities tarptautinės sutartys (preambulė). Gindama pamatines žmogaus vertybes, Konvencijoje pripažįstama žmonių teisė dalyvauti priimant pagrindinius jų gyvenimą veikiančius sprendimus. Todėl visai visuomenei suteikiama ne tik teisė spręsti dėl žmogaus gyvenimo aplinkos, bet ir prievolė, kiekvienam asmeniškai ir kartu su kitais, saugoti šią aplinką ir gerinti jos būklę dėl šios ir būsimų kartų gerovės.

Orhuso konvencija įgyvendina šį tikslą, užtikrindama tris pagrindines visuomenės teises (vadinamas Konvencijos „ramsčiais“):

1. Teisę gauti informaciją apie aplinką. Viešojo administravimo subjektai (Konvencijoje – „valstybės institucijos“) privalo suteikti visuomenei „informaciją apie aplinką“ (žr. toliau). Informacija privalomai teikiama visuomenės prašymu (pasyvusis informavimas) ir skleidžiama valstybės institucijų iniciatyva (aktyvusis informavimas). Konvencija nustato konkrečius prašomos informacijos pateikimo terminus, teikimo sąlygas bei procedūras ir visuomenės teisę kreiptis į teismus, valstybės institucijai pažeidus visuomenės teisę į informaciją apie aplinką.

2. Teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl aplinkos. Valstybės institucijos turi užtikrinti visuomenės galimybę komentuoti aplinką veikiančius projektus, su aplinka susijusius planus ir programas bei teikti dėl jų siūlymus, į kuriuos valstybės institucijos privalo deramai atsižvelgti ir motyvuotai įvertinti priimdamas sprendimus.

3. Teisė kreiptis į teismus. Ji leidžia visuomenei apskųsti valstybinių institucijų sprendimus arba neveikimą, kuriais buvo pažeistos dvi pirmosios teisės arba bendri aplinkos įstatymai.

Orhuso konvencija pagrįsta keliomis principinėmis nuostatomis, kuriomis turėtų vadovautis valstybės šalys, perkeldamos Konvencijos reglamentus į nacionalinę teisę:

1. Būtina informuoti visuomenę apie siūlomą veiklą ankstyvame sprendimų priėmimo procedūros etape, kai sprendimai dar nėra priimti, o alternatyvos – įmanomos. Pirmiausia informuojama apie rengiamus arba galimus rengti projektus, t.y., apie dar nepriimtus sprendimus. Konvencijos 4 str. nustato: „kiekviena šalis užtikrina visuomenės dalyvavimą jau pradiniam etape, kai yra visos galimybės svarstyti įvairius variantus ir kai galima užtikrinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą“.

2. Būtina užtikrinti, kad galutiniam sprendime būtų deramai atsižvelgta į visuomenės dalyvavimo rezultatus. Galutinis sprendimo tekstas turi būti skelbiamas viešai, be to, nurodant priežastis ir sumetimus, kuriais jis pagrįstas (įskaitant motyvus, dėl kurių buvo atmesti vieni arba kiti visuomenės siūlymai).

3. Visuomenės informavimo ir dalyvavimo užtikrinimas – valstybės institucijų pareiga ir atsakomybė.

4. Visuomenės teisės, įskaitant teisę kreiptis į teismus, reikia ne siaurinti, o vis labiau plėsti.

5. Konvencija apibrėžia minimalius, o ne maksimalius reikalavimus. Šalys savo nuožiūra gali suteikti visuomenei daugiau teisių, tačiau negali siaurinti to, ką užtikrina Konvencija

6. Nuoroda „pagal nacionalinius įstatymus“ nereiškia Konvencijos veikimo ribojimo arba nuostatų keitimo, jei nacionaliniai įstatymai prieštarauja Konvencijai, arba šių įstatymų viršenybės Konvencijos atžvilgiu. Ji tik nusako, kad tokios Konvencijos nuostatos taikomos ne tiesiogiai, bet per nacionalinius įstatymus, į kuriuos šalys privalo jas perkelti. Priešingu atveju valstybės šalys galėtų išvengti tam tikrų prievolių ir nevienodai aiškinti bei taikyti Konvenciją (*Taikymo vadovas*, 30 p.)

7. Konvencijoje yra pateikiami baigtiniai ir nebaigtiniai sąrašai. Žodžių junginiai „tokie kaip“, „inter alia“, „kaip antai“, „įskaitant“ ir pan. vartojami siekiant pabrėžti, jog toks sąrašas nėra baigtinis, todėl be nurodytų gali būti ir kitų žinomų elementų (*Taikymo vadovas*, 30 p.).

II. Lietuvos Respublikos veiksmai atitikčiai Orhuso konvencijai užtikrinti

1. 2008 m. birželio 11-13 dienomis Rygoje įvyko valstybių *Orhuso konvencijos šalių trečiasis susitikimas*. Tarp kitų sprendimų šalys, įvertinusios Atitikties komiteto atliktą tyrimą dėl Kazokiškių bendruomenės skundo, *priėmė sprendimą III/6d dėl Lietuvos atitikties jos įsipareigojimams pagal Konvenciją*², kuriuo konstatavo, jog Lietuvos bendroji teisės sistema neatitinka kai kurių konkrečių Konvencijos 6 straipsnio nuostatų ir rekomendavo suderinti Lietuvos Respublikos įstatymus, pašalinant nustatytus konkrečius neatitikimus.

2. Įgyvendinant sprendimą III/6d, *2008 m. spalio 1 d. Ministro Pirmininko potvarkiu Nr.362 sudaryta darbo grupė*, kuriai buvo pavesta išnagrinėti ir įvertinti teisės aktus, įgyvendinančius Orhuso Konvencijos nuostatas, susijusias su Orhuso konvencijos šalių trečiojo susitikimo sprendimu dėl Lietuvos atitikties, siekiant užtikrinti visuomenės teises – tinkamai ir efektyviai gauti informaciją, dalyvauti priimant sprendimus aplinkos klausimais ir teisės kreiptis į teismus dėl aplinkos.

Remdamosi darbo grupės išvadomis, Aplinkos ministerija parengė *Veiksmų planą* ir pateikė jį Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Plane pateikti teisės aktai, kuriuos reikia patobulinti ar pakeisti, suderinant su Konvencijos 6 str., nustatyti keistinių teisės aktų projektų terminai ir atsakingi vykdytojai. Jis *patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-08-26 nutarimu Nr.979* „Dėl veiksmų plano Trečiojo Orhuso konvencijos šalių susitikimo priimtiems sprendimams Lietuvai įgyvendinti patvirtinimo“.

Pirmoji darbo grupė, papildomai išnagrinėjusi ir įvertinusi kai kurių nacionalinių teisės aktų atitikimą Orhuso konvencijai ir atsižvelgdama į tai, kad Orhuso konvencijos reguliavimo sritis yra labai plati ir apima administravimo, informavimo, aplinkos, teisingumo (teisės kreiptis į teismus), finansavimo ir kt. sritis, *pasitūlė sudaryti darbo grupę prie Lietuvos Respublikos Seimo arba Lietuvos Respublikos Vyriausybės*, kuriai būtų pavesta parengti teisės aktų pakeitimo ar papildymo projektus, tinkamai perkeltiant visas Orhuso konvencijos nuostatas į Lietuvos nacionalinę teisę ir suderinant parengtų teisės aktų projektų nuostatas tarpusavyje, tokiu būdu užtikrinant efektyvų Orhuso konvencijos nuostatų taikymą nacionalinėje teisėje.

3. Būtinumas sudaryti tokią darbo grupę dar *2008 m. gegužės 23 d.* nurodytas *Valstybinės kultūros paveldo komisijos sprendime Nr. S-8(136)* „Dėl Jungtinių Tautų Organizacijos Europos Ekonominės Komisijos konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Orhuso konvencijos) ir Europos Bendrijos vardu ją patvirtinančių reglamentų įgyvendinimo Lietuvoje“ (Informaciniai pranešimai, 2008-06-18, Nr. 45-621). Vadovaudamiesi visuomenės protestais dėl netinkamo Orhuso konvencijos vertimo ir taikymo, Europos Komisijos paklausimais ir VKPK

² Decision III/6d on compliance by Lithuania with its obligations under the Convention. ECE/MP.PP/2008/2/Add.12. Interneto prieiga: http://www.unecce.org/env/pp/mop3/ODS/ece_mp_pp_2008_2_add_12_e_Lith.pdf

sprendimu, *įsteigti sudaryti tokią grupę Vyriausybei siūlė ir Lietuvos Respublikos Seimo komitetai* (Žmogaus teisių, Užsienio reikalų ir Aplinkos apsaugos komitetai).

4. Po visuomeninių organizacijų (Lietuvos Žmogaus teisių asociacijos, VO „Žvėryno bendruomenė“ ir VĮ „Konstitucinių teisių gynimo agentūra“) kreipimosi į Europos Komisiją dėl netinkamo Konvencijos vertimo į lietuvių kalbą ir atitinkamai netinkamo jos taikymo, LR Vyriausybės kanclerio pavedimu *Orhuso konvencijos vertimas buvo iš esmės pataisytas ir 2009 m. sausio 22 d. paskelbtas „Valstybės žiniuose“*.

5. *2009 m. balandžio 22 d. Ministro Pirmininko potvarkiu Nr. 150 sudaryta antroji (ši) darbo grupė*, kuriai pavesta išnagrinėti Orhuso konvencijos nuostatų taikymą Lietuvos nacionalinėje teisėje ir Veiksmų Orhuso konvencijos nuostatomis įgyvendinti planą. Potvarkiu taip pat nustatyta, kad darbo grupė dirba neatlygintinai.

III. Darbo grupės veikla

1. Darbo grupė dirbo pagal savo patvirtintą reglamentą, kuriuo nustatyta posėdžių organizavimo ir balsavimo dėl sprendimų tvarka (darbo grupės protokolas Nr. 1).

2. Teisės aktus darbo grupė nagrinėjo pagal problematiką remdamasi Orhuso konvencijos trimis ramsčiais: a) teisė gauti informaciją, b) visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus ir c) teisė kreiptis į teismus aplinkos klausimais. Nagrinėjant vadovautasi ir papildoma medžiaga – minėtu *Taikymo vadovu* ir Trečiojo susitikimo priimtais sprendimais.

3. Darbo grupė įvertino naująjį Orhuso konvencijos vertimą, susitiko su Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Vertimų skyriaus vyriausiąja specialiste Vilma Butkevičiene. Konstatuota, kad vertimas toliau tobulintinas, nes ne visais atžvilgiais tiksliai atitinka originalius Konvencijos tekstus (darbo grupės protokolas Nr. 2).

4. Darbo grupė taip pat įvertino kai kuriuos jai pateiktus teisės aktų projektus. Taip į darbo grupę kreipėsi LRS Kaimo reikalų ir Teisės ir teisėtvarkos komitetai, Aplinkos ministerija, pateikdami teisės aktų projektus, rengiamus įgyvendinant minėtą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009-08-26 nutarimu Nr.979 patvirtintą „Veiksmų planą Trečiojo Orhuso konvencijos šalių susitikimo priimtiems sprendimams Lietuvai įgyvendinti“ ir Europos Komisijos Generalinio sekretoriato 2009 m. balandžio 7 d. paklausimą Nr. ENV A.2 SA/amj/ARES(2009)63805 dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką, panaikinančią Tarybos direktyvą 90/313/EEB perkėlimo į LR įstatymus.

2 ir 4 punktuose nurodytomis pataisomis pirmiausiai siekta įgyvendinti šias Konvencijos nuostatas:

- visuomenė turi būti informuojama ir dalyvauti anksčiausiame etape, kai sprendimai dar nepriimti ir visos alternatyvos įmanomos;
- visuomenės informavimas ir dalyvavimo organizavimas yra valdžios institucijos prievolė, kurios perduoti neleidžiama;
- reikia užkirsti kelią visuomenės nušalinimui nuo dalyvavimo priimant sprendimus, susijusius su aplinka, pvz., kai savivaldybės vengia rengti detaliuosius planus ir svarstyti juos su visuomene, piktnaudžiauja suteiktais įgaliojimais ir detaliuosius planus keičia projektavimo sąlygomis, tuo pažeisdamos visuomenės teisę žinoti ir dalyvauti priimant sprendimus, susijusius su aplinka;
- teisę kreiptis į teismą aplinkos klausimais turi fiziniai asmenys, jų grupės (neformalios) arba asociacijos (formalios arba kaip juridiniai asmenys (visuomeninės organizacijos));
- draudžiama persekioti asmenis už jų dalyvavimą sprendimų dėl aplinkos priėmimo procese, taip pat siekiant užkirsti kelią vadinamiesiems strateginiams ieškiniams prieš

visuomenės dalyvavimą, kuriais siekiama įbauginti, atgrasyti, nutildyti visuomenę, kad žmonės neįgyvendintų savo teisių viešai kalbėti apie visuomenės interesus ir reikalauti iš valdžios pažeidimų pašalinimo.

5. Darbo grupė, atsižvelgdama į Trečiojo šalių susitikimo sprendimais patvirtintus „Rygos deklaraciją“ bei „2009-2014 m. strateginį planą“, taip pat į sprendimą III/6d dėl Lietuvos neatitikimo konvencijai, pateikė siūlymus dėl tolesnių strateginių veiksmų.

IV. Darbo grupės siūlymai dėl keičiamų teisės aktų projektų

1. Lietuvos Respublikos naujos redakcijos teritorijų planavimo įstatymo (Teritorijų planavimo įstatymo koncepcijomis projektas darbo grupei pateiktas 2009-06-11, taip pat 2009-12-30 el. paštu gautas p. V. Rudoko rengtas dokumentas „Dėl Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimanant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų įtvirtinimo naujos redakcijos Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme“).

Pažymėtina, kad Koncepcija yra visiškai nesuderinta su Orhuso konvencija (Konvencijos 3, 4, 5, 6, 7 straipsniai), t. y. nėra tinkamai numatyta teisė visuomenei gauti informaciją ir dalyvauti priimanant sprendimus grubiai pažeidžiant visuomenės teises ir laisves.

V. Rudoko rašte klaidinančiai teigiama, kad Orhuso konvencija reglamentuoja tik klausimus, susijusius su žmonių sveikata. Tai visiškai šios Konvencijos nesuvokimas ir darbo grupės (bei kitų institucijų, kurioms buvo pasiūstas šis laiškas) klaidinimas. Konvencija įtvirtina žmogaus teisę gyventi sveikoje ir palankioje aplinkoje, todėl visuomenė turi būti informuojama apie visus aplinkos klausimus, susijusius su šia teise, ir dalyvauti juos svarstant bei priimanant. Visi teritorijų planavimo klausimai yra susiję su aplinka ir jos keitimu, todėl apie juos visuomenė turi būti informuojama ir dalyvauti.

Dar daugiau, Konvencijoje yra ne tik 6 str., bet ir 4, 5, 7 ir 8 str. kuriuo yra numatomas visuomenės informavimas ir dalyvavimas rengiant planus ir programas bei teisės aktus aplinkos klausimais. Šiuos klausimus taip pat reglamentuoja TPI. Be to, p. V. Rudokas nepagrįstai nesivadovauja Konvencijos 6 str. 1 d. a p. nurodyto I priedo 20 p., pagal kurį Konvencija yra taikoma ne vien šio Priedo 1-19 p.p. konkrečiai išvardytoms veikloms rūšims, bet ir „bet kokiai veiklos rūšiai, nenurodytai 1-19 dalyse, tais atvejais, kai, vadovaujantis nacionalinės teisės aktais, visuomenės dalyvavimas įgyvendinamas taikant poveikio aplinkai vertinimo procedūrą“ (I priedas, 20 p.). Taigi, šalių diskrecijai paliekama atitinkamai papildyti sąrašą. Lietuvos Respublika šia diskrecija pasinaudojo keliuose įstatymuose, tarp jų ir Teritorijų planavimo įstatyme nustatydamas, kad teritorijų planavimo dokumentams (taip pat ir detaliesiems planams) yra privalomi: teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių vertinimas ir viešas svarstymas su visuomene (TPI 25 str. 4 d. ir 5 d. 1 p.). Todėl visiškai nesuprantamas ir nepagrįstas šio rašto rengėjo tikslas dar labiau varžyti ir siaurinti visuomenės teises būti informuotai ir dalyvauti priimanant sprendimus dėl aplinkos, nors Orhuso šalių III susirinkimas Rygoje nusprendė priešingai – šios teisės turi būti plečiamos nacionalinėje teisėje.

Atkreiptinas dėmesys į rašte pateiktas ištraukas iš Lietuvos vyriausiosiojo administracinio teismo nutarčių. Šios nutartys 2009 m. yra panaikintos ir negaliojančios, nes V. Rudoko nurodytose bylose yra atnaujintas teismo procesas dėl klaidingo Konvencijos vertimo. Todėl teismų praktika šiuo klausimu visiškai nėra suformuota. Kadangi nutartis priimtos jau prieš keletą mėnesių, jos rašto autoriui turėtų būti žinomos. Manoma, kad šiuo raštu V. Rudokas sąmoningai klaidina Įstatymų leidėją ir valstybės institucijas (minėtas raštas pateiktas LR Seimui, LR Aplinkos ministerijai ir kt.), nes būtent jis atstovavo ir gynė Vilniaus miesto savivaldybę teisme administracinėje byloje Nr. A8-988/2004 ir kitose, kuriose LVAT atnaujino procesą būtent dėl galimų Orhuso konvencijos pažeidimų. Be to, p. Rudokas nėra Teritorijų planavimo įstatymo koncepcijos rengėjas, o tik vienas iš daugelio darbo grupės, kuriai vadovauja Aplinkos viceministras, narių.

Tokios naujojo Teritorijų planavimo įstatymo rengėjų nuostatos tik rodo, kad Konvencijos nuostatų siekiama nesilaikyti ir toliau. Todėl būtina steigti mūsų darbo grupės siūlomą nuolatinę Orhuso konvencijos priežiūros komisija, kuri veiktų panasiu principu kaip Jungtiniu Tautų Orhuso konvencijos priežiūros komiteta, kuris prižiūrėtų rengiamus įstatymus, kitus teisės aktus, bei jų taikymą praktikoje.

Pagal 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – Direktyva) reikalavimus, kurie į Lietuvos nacionalinę teisę perkelti LRV 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos apraše (Žin., 2004, Nr. 130-4650), tam tikriems planams ir programoms turi būti taikomos strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV) procedūros. Bendrojo, specialiojo ir detaliojo planavimo dokumentai patenka į Direktyvos taikymo sritį, kadangi jie atitinka Direktyvoje nustatytus kriterijus (Direktyvos 3 str. 2 d. a punktas, 3 ir 4 d.). Konceptijos 48.1 papunktyje pateiktas pagrindimas, kodėl rengiant teritorijų planavimo dokumentus SPAV neatliekamas, yra nepagrįstas, kadangi, būtent pagal SPAV direktyvą, strateginis pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas rengiant įvairaus lygmens planavimo dokumentus, kurie sudaro prielaidas ūkinės veiklos plėtotei ir tuo pačiu sąlygoja žemiausiu, projektiniu lygmeniu atliekamą konkrečios planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą. Be to, pagal minėtos direktyvos reikalavimus visuomenė taip pat turi būti informuojama apie parengtą planą ar programą ir jos strateginį pasekmių aplinkai vertinimą ir turi būti užtikrinamas jos dalyvavimas svarstant minėtus planus ar programas ir jų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentus.

Atsižvelgiant į pateiktus argumentus, konstatuojame, kad Konceptijos 48 punkto 1 ir 2 papunkčiai prieštarauja 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo reikalavimams. Norint tinkamai perkelti Direktyvos nuostatas ir įgyvendinti Direktyvą, o taip pat išvengiant kelių vienu metu atliekamų iš esmės tokių pačių vertinimų, (pvz., šiuo metu pagal teisės aktų reikalavimus teritorijų planavimo dokumentams atliekamas ir SPAV pagal Direktyvos reikalavimus, ir sprendinių pasekmių vertinimas pagal nacionalinius reikalavimus), Konceptijoje turėtų būti atsisakyta teritorijų planavimo dokumentų sprendinių įvertinimo, o vietoj jo turėtų būti atliekamas SPAV.

2. Lietuvos Respublikos Aplinkos apsaugos įstatymo 1, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo ir papildymo projektas (Orhuso konvencijos 2, 9 str.).

Aplinkos apsaugos įstatymo 1, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo ir papildymo projekto 1 straipsnį išdėstyti taip: „22) Suinteresuotoji visuomenė – vienas arba daugiau fizinių ar juridinių asmenų, kuriems daro įtaką arba gali daryti įtaką sprendimai, veiksmai ar neveikimas aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje arba kurie yra suinteresuoti sprendimų aplinkos apsaugos ir gamtos išteklių naudojimo srityje priėmimo procesu; pagal šią apibrėžtį asociacijos, kurios skatina aplinkos apsaugą ir kurios yra įsteigtos Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka, visais atvejais laikomos suinteresuotomis.“.

Aplinkos apsaugos įstatymo 1, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo ir papildymo projekto 2 straipsnyje išdėstyto įstatymo 7 straipsnio 1 punktą išdėstyti taip: „1. Suinteresuotoji visuomenė, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys ir jų susivienijimai turi teisę:“

Aplinkos apsaugos įstatymo 1, 7 straipsnių ir priedo pakeitimo ir papildymo projekto 2 straipsnyje išdėstyto įstatymo 7 straipsnį papildyti 10 punktu, jame išdėstant Orhuso konvencijos 9 straipsnio 1 punkto 1 dalies nuostatas.

3. Lietuvos Respublikos Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projektas (Orhuso konvencijos 2 str.).

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto 1 straipsnyje pateiktą suinteresuotos visuomenės apibrėžimą papildyti „organizacijos arba grupės“ išdėstant jį taip: „10. Suinteresuota visuomenė – visuomenė, kuriai

darą įtaką arba gali daryti įtaką sprendimai, veiksmai ar neveikimas poveikio aplinkai vertinimo srityje arba kurie yra suinteresuoti poveikio aplinkai vertinimo procesu. Pagal šią apibrėžtį asociacijos, organizacijos arba grupės, kurios yra įsteigtos teisės aktų nustatyta tvarka ir skatina aplinkos apsaugą, visais atvejais laikomos suinteresuotomis.“

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto 1 straipsnyje pateiktą poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjo apibrėžimą papildyti „ar juridinis asmuo“ išdėstant jį taip: „4. Poveikio aplinkai vertinimo dokumentų rengėjas – planuojamos ūkinės veiklos organizatoriaus (užsakovo) įgaliotas fizinis ar juridinis asmuo, turintis atitinkamą aukštąjį išsilavinimą ar kvalifikaciją srities, kuri atitinka rengiamų poveikio aplinkai vertinimo dokumentų ar jų dalių specifiką.“

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto (Orhuso konvencijos 2, 4 str.).

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto 2.1. punkte įterpti savivaldybes ir „arba tos įstaigos kontroliuojami“ išdėstant jį taip: „Valdžios institucija – tai:

a) Vyriausybė arba kita valstybės valdymo institucija, įskaitant viešąsias patariamąsias įstaigas nacionaliniu, regioniniu arba vietos mastu;

b) savivaldybės, kiti juridiniai arba fiziniai asmenys, vykdančys viešojo administravimo funkcijas, įskaitant konkrečias su aplinkos apsauga susijusias pareigas, veiklos rūšis arba paslaugas; ir

c) a arba b punktuose nurodytai įstaigai arba asmeniui pavaldus arba tos įstaigos kontroliuojamas bet kuris fizinis arba juridinis asmuo, turintis viešųjų pareigų arba funkcijų, arba atliekantis viešąsias paslaugas, susijusias su aplinka.“

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto 2.5. punkte vietoj „neigiamai paveiktų“ rašyti „pažeistų įstatymo ginamas“ išdėstant jį taip: „18.5. pažeistų įstatymo ginamas intelektualinės nuosavybės teisės;“

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto 2.8. punkte vietoj „atskleidimas gali“ rašyti „išskyrus atvejus, kai nepateikimas“ ir jį išdėstyti taip: „18.9. prašymas susijęs su vidaus ryšiais, išskyrus atvejus, kai informacijos nepateikimas pažeistų visuomenės interesus;“

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1175 „Dėl Informacijos apie aplinką Lietuvos Respublikoje teikimo visuomenei tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo projekto 2.11. punkte išdėstytą nuostatą dėl visuomenei Direktyva 2003/4/EB suteikiamas teisės patikslinti gavus pastabas dėl šio projekto iš Europos teisės departamento prie Teisingumo ministerijos.

V. Darbo grupės siūlymai dėl galiojančių teisės aktų pataisų

Atsižvelgiant į platų Orhuso konvencijos nuostatų taikymą ir didelį teisės aktų kiekį, kuriuos reikia išnagrinėti, siekiant užtikrinti tinkamą Orhuso konvencijos nuostatų taikymą, o taip pat į nuolatines teikiamų svarstyti teisės aktų pakeitimų projektų daromas apžvalgas, darbo grupė išnagrinėjo kai kuriuos įstatymus bei kitus teisės aktus ir jiems teikia konkrečias pataisas, kurios išdėstytos prie šio rašto pridėtame *Veiksmų plane*.

Pažymėtina, kad darbo grupė nagrinėjo galiojančius įstatymus (konkrečios redakcijos nurodytos teikiamame *Veiksmų plane*), tačiau nevertino tuo metu Seimo svarstomų ir tik neseniai patvirtintų pataisų arba Seime įregistruotų projektų, kaip Teritorijų planavimo,

Statybos, Aplinkos, Saugomų teritorijų ir kiti įstatymai, LR Vyriausybei pateiktas Teritorijų planavimo įstatymo koncepcijos projektas ir kiti, kurių institucijos jai įvertinti nepateikė. Todėl pastaruosius būtina peržiūrėti ir atitinkamai pataisyti, suderinant su Orhuso konvencijos nuostatomis.

Darbo grupė konstatuoja, kad 2009 m. spalio 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 127 „Dėl nuolatinės komisijos žemės įsigijimo, teritorijų planavimo ir žemės paėmimo visuomenės poreikiams klausimams spręsti sudarymo“ patvirtinta komisijos sudėtis neatitinka Orhuso 8 str. reikalavimų. Būtent komisijos sudėtyje nėra visuomenės atstovų, o yra nepgarištai įtraukti pelno siekiantys verslo atsovai, todėl siūlome pakeisti šios komisijos sudėtį suderinant su Orhuso komisijos 8 str. reikalavimais, pagal kuriuos „kiekviena Šalis stengiasi skatinti veiksmingą visuomenės dalyvavimą atitinkamame valdžios institucijų rengiamų vykdomojo pobūdžio teisės aktų ir kitų bendrojo pobūdžio privalomųjų normų, galinčių turėti didelį poveikį aplinkai, rengimo etape, kai dar yra galimybė rinktis“, t. y. į minėtu nutarimu patvirtintos darbo grupės sudėtį turi įeiti ir visuomenės atstovai, o pelno siekiančios organizacijos išbrauktos. Taip pat pažymėtina, kad viena savivaldybė negali atsovauti visų savivaldybių, nes pagal LR Konstituciją savivaldybė atstovauja tik to regiono bendruomenę. Tokiu būdu skiriant į Komisiją atstovauti Vilniaus m. bendruomenę (savivaldybę), diskriminuojamos kitos Lietuvos bendruomenės (savivaldybės), todėl siūloma jei jau įtraukti į komisiją atskirų savivaldybių atstovus, tai ne tik Vilniaus miesto, bet ir visų savivaldybių atstovus. Kita vertus, Nuolatinėje komisijoje yra atstovaujama Lietuvos savivaldybių asociacija.

Veiksmų plane siūloma:

1. Parengti Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (Žin., 1995, Nr. 107-2391; 2004, Nr. 21-617) pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 2, 6 str.);
2. Parengti Lietuvos Respublikos statybos įstatymo (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3597) pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 4, 5, 6 str.);
3. Parengti Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo (Žin., 1996, Nr. 82-1965; 2005, Nr. 84-3105) pakeitimo projektą;
4. Parengti Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. 5-75) pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 2, 9 str.);
5. Parengti Administracinių bylų teisenos įstatymo pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 9 str.);
6. Parengti Civilinio proceso kodekso pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 9 str.);
7. Parengti Visuomenės dalyvavimo teritorijų planavimo procese nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. rugsėjo 18 d. nutarimu Nr. 1079 (Žin., 1996, Nr. 90-2099; 2007, Nr.33-1190) pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 6 str.);
8. Parengti Visuomenės informavimo ir dalyvavimo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procese tvarkos aprašo, patvirtinto Aplinkos ministro 2005 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-370 (Žin., 2005, Nr. 93-3472) pakeitimo projektą;
9. Parengti STR 1.07.01:2002 „Statybos leidimas“ pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 4, 6 str.);
10. Parengti STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“ pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos I Priedas);
11. Parengti 2009 m. spalio 7 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo Nr. 127 „Dėl nuolatinės komisijos žemės įsigijimo, teritorijų planavimo ir žemės paėmimo visuomenės

poreikiams klausimams spręsti sudarymo“ (Žin., 2005, Nr. 19-605) pakeitimo projektą (Orhuso konvencijos 8 str.).

Pažymėtina, jog dėl didžiulės darbo apimties ir pernelyg trumpo laikotarpio darbo *grupė pajėgė išnagrinėti tik dalį taisytinių įstatymų. Liko neįvertinti* Genetiškai modifikuotų organizmų įstatymas, Saugomų teritorijų įstatymas, Žemės įstatymas, Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymas ir daugelis kitų. Todėl, jei darbo grupė nepasisakė dėl kurio nors įtaką darančio arba galinčio daryti įstatymo, tai reiškia, jog šio įstatymo ji išsamiai nenagrinėjo, o ne tai, kad neturi dėl jo jokių pastabų. *Neišnagrinėta įstatymų taikymo praktika* (įskaitant ir teismų praktiką). Darbo grupė taip pat *neišsprendė klausimo dėl Konvencijos tiesioginio taikymo mechanizmo* (kurį Lietuvos teisėje nustato LR Konstitucija (Konstitucinio Teismo išaiškinimai dėl Seimo ratifikuotų konvencijų tiesioginio taikymo ir viršenybės kitų įstatymų atžvilgiu esant teisiniam neatitikimui), kai LR įstatymai prieštarauja Konvencijai, pvz., kuomet svarstymas su visuomene vykdomas ne pradiniam, o paskutiniame sprendimų priėmimo etape ir kai kuriuos jau priėmus, arba kai svarstymą su visuomene organizuoja ne valstybės institucijos, bet vystytojai, pateikę prašymus dėl leidimų veiklai.

Darbo grupė atkreipia dėmesį, jog kai kurios neseniai pakeistos LR teritorijų planavimo ir Statybos *įstatymų nuostatos taip pat neatitinka Konvencijos*, netgi dar labiau suvaržo visuomenės teisę dalyvauti priimant sprendimus dėl aplinkos, *todėl jau dabar juos būtina taisyti*. Juoba, kad Trečiojo šalių susitikimo priimtoje „Rygos deklaracijoje“ (žr. toliau) nurodoma, jog, nors tik nedaugelis šalių turi problemų dėl atitikties, o pats atitikties mechanizmas yra konsultacinio pobūdžio ir nesiekia konfrontacijos, tačiau reikia taikyti griežtas priemones šalims, kurios nuolat neatitinka ir nesistengia atitikti Konvencijos (7 dalis). Lietuva 2008 m., deja, jau pateko į Konvencijos nevykdančių šalių sąrašą.

VI. Darbo grupės siūlymai dėl tolesnių strateginių veiksmų

Atsižvelgdama į aptartas aplinkybes, darbo grupė mano, jog Orhuso konvencijai visiškai įgyvendinti reikia ne vien įstatymų pataisų, bet ir kitų strateginių veiksmų.

2008 m. Trečiajame susitikime Konvencijos šalys priėmė du strateginius dokumentus – „Rygos deklaraciją“³ ir „2009-2014 m. strateginį planą“⁴, kuriais šalis prisiėmė nemažai nacionalinių įsipareigojimų.

Darbo grupės nuomone, atsižvelgiant į Lietuvos situaciją ir siekiant visiškai perkelti Konvenciją į nacionalinę teisę, *pirmiausiai kuo skubiau reikėtų įgyvendinti šiuos strateginius siekinius*:

- „Rygos deklaracijos“ 4 dalies a, b, d, e, f, g punktus ir 15 dalį:*
1. Įdiegti išsamias teisines bei administracines procedūras ir pašalinti atotrūkį tarp teisinių reikalavimų ir praktikos;
  2. Visais atvejais užtikrinti valdžios institucijų atsakomybę už visuomenės dalyvavimo kokybę ir lygmenį;
  3. Vykstant visuomenės dalyvavimo procesui užtikrinti atitinkamus diskusijų ir grįžtamojo ryšio lygmenis, taip pat ir organizuojant konsultavimąsi elektroninėmis ryšių priemonėmis;
  4. Užtikrinti, kad visuomenės nariams, įskaitant nevyriausybinės organizacijas, būtų suteiktos atitinkamos galimybės veiksmingai dalyvauti sprendimų priėmimo procese, tarp kitų priemonių pakankamai plačiai apibrėžiant suinteresuotą visuomenę ir nustatant pakankamai plačius procesinio teisnumo kriterijus teismo apskundimo procedūrų kontekste;

³ Riga Declaration. ECE/MP.PP/2008/2/Add.1. Interneto prieiga:

http://www.unece.org/env/pp/mop3/ODS/ece_mp_pp_2008_2_add_1_e_Riga.pdf

⁴ Decision III/8 on the Strategic Plan 2009-2014. ECE/MP.PP/2008/2/Add.16. Interneto prieiga:

http://www.unece.org/env/pp/mop3/ODS/ece_mp_pp_2008_2_add_16_e_StPl.pdf

5. Pašalinti arba sumažinti kliūtis pasinaudoti teise kreiptis į teismą, įskaitant finansines kliūtis, sunkiai prieinamas teises paslaugas ir teisėjų nesuvokimą be to, suteikiant paramą viešąjį interesą aplinkos klausimais ginantiems advokatams bei nevyriausybinėms organizacijoms;

„Rygos deklaracijos“ 5-6 dalis:

6. Neapsiribojant minimumu, reikalaujama pagal Konvenciją, plačiau taikyti Konvencijos nustatytus standartus įgyvendinant visuomenės teisę gauti informaciją, dalyvauti priimančias sprendimus ir kreiptis į teismus, taip pat atsisakyti bet kokių priemonių, kuriuos suvaržytų tokias turimas teises aplinkos klausimais (net jei Konvencijų jų ir nereikalaujama);

„Rygos deklaracijos“ 8 ir 18 dalis:

7. Siekiant įgyvendinti Konvenciją, priimti strateginį planą;
8. Siekiant veiksmingiau padėti visuomenei, valdžios institucijoms bei teisėtvarkai, teigti „Orhuso konvencijos centrus“, kuriuos jau yra įsteigusios kai kurios šalys.

„2009-2014 m. strateginio plano“ 9 dalies siekinys:

9. sukurti aiškų, skaidrų ir nuoseklų pagrindą įgyvendinti visoms Konvencijos priemonėms, apimančias ne tik būtinas konstitucines, įstatymines ir kitas reglamentuojančias nuostatas, net ir jų praktiniam įgyvendinimui būtinas taikymo procedūras bei mechanizmus (*a p. - I.1 siekinys*);
10. stengtis įgyvendinti ir šalių diskrecijai paliktas nuostatas (*c p. - I.3 siekinys*);
11. užtikrinti, kad visų lygmenų ir visų susijusių sektorių valdžios institucijos žinotų įsipareigojimus pagal Konvenciją ir skirtų išteklius atitinkamai įgyvendinti (*e p. - I.5 siekinys*);
12. užtikrinti, kad visų lygmenų ir visų susijusių sektorių valdžios institucijos turėtų gerą informavimo politiką ir mechanizmus, kuriais reguliariai, aktyviai ir visuomenei suprantamai platintų informaciją (*g p. - I.7 siekinys*);
13. užtikrinti, kad valdžios institucijos ir kiti suinteresuoti veikėjai pripažintų, jog visuomenės dalyvavimo procedūros yra neatsiejama politikos, planų, programų ir projektų, galinčių daryti reikšmingą poveikį aplinkai, rengimo dalis ir visapusiškai jas įgyvendintų, taip pat iš anksto aktyviai stengtųsi nustatyti suinteresuotą visuomenę bei ją informuoti ir pradėti diskusijas ankstyvoje planavimo stadijoje, be to, leistų veiksmingai dalyvauti visiems besidomintiems visuomenės nariams (*i p. - I.9 siekinys*);
14. užtikrinti visuomenės teisę kreiptis dėl administracinės arba teisminės peržiūros, nustatant savalaikes ir veiksmingas procedūras priemonės, teisės kreiptis į teismą kriterijus, kurie visiškai įgyvendintų Konvencijos tikslą – užtikrinti teisę siekti teisingumo, taip pat pašalindama finansines bei kitas galimas kliūtis ir, kur taikytina, sukurdamas tam skirtus pagalbos mechanizmus (*j p. - I.10 siekinys*);
15. užtikrinti, kad teisėjai, prokurorai, advokatai ir kiti teisininkai žinotų Konvencijos nuostatas ir būtų pasirengę vykdyti savo pareigas įgyvendinant Konvenciją (*k p. - I.11 siekinys*);
16. geriau suprasti, dokumentuoti ir labiau vertinti pilietinės visuomenės įnašą į aplinkos valdymą ir tvarų vystymąsi (*o p. - I.15 siekinys*);
17. netaikyti ir neaiškinti Konvencijos taip, kad būtų labiau suvaržytos visuomenės turimos teisės gauti informaciją, dalyvauti priimančias sprendimus ir kreiptis į teismus aplinkos klausimais (*p p. - I.16 siekinys*).

Šiems tikslams įgyvendinti, darbo grupės nuomone, skubiausiai reikėtų įdiegti **Strateginio plano** numatytas atitinkamas priemones (*11 dalis, III.1-III.7 siekiniai*) ir šio plano „Įgyvendinimo schemas“ *I.2-I.3, I.5-I.13, I.15, III.6-III.7* punktus.

Darbo grupė *taip pat atkreipia dėmesį*, jog Trečiajame šalių susitikime (2008 m. birželio 11-13 d.) Lietuva buvo neigiamai įvertinta dėl nepakankamos atitikties (III/6d sprendimas), bet buvo viena iš nedaugelio šalių, šiam susitikimui nepateikusių nacionalinės ataskaitos (kitos nepateikusios šalys – Ispanija, Kroatija, Liuksemburgas, Portugalija ir Rumunija), kuri buvo pateikta pavėluotai 2008 m. rugsėjo pabaigoje. Todėl labai svarbu tinkamai, visapusiškai ir

išsamiai parengti 2011 m. nacionalinę atitikties Orhuso konvencijai ataskaitą, tai Lietuvos Respublikos tarptautinio prestižo dalykas. Ketvirtasis šalių susitikimas įvyks 2011 m., taigi liko labai nedaug laiko jam parengti ir atitinkamai ataskaitai parengti.

Siūlomos organizacinės priemonės strateginiams tikslams įgyvendinti:

1. ***Sudaryti prie LR Vyriausybės nuolat veikiančią darbo grupę (komisiją)*** dėl nacionalinės teisės atitikties Orhuso konvencijai ir Konvencijos įgyvendinimo priežiūros („Orhuso konvencijos darbo grupę (komisija)“);

Kadangi teisės aktai yra nuolat keičiami, taip pat būtina nuosekliai rengti daugelio kitų teisės aktų pataisas ir visa tai harmonizuoti, reikalinga darbo grupė (komisija), kuri pastoviai tikrintų ir prižiūrėtų įstatymo leidybą ir Orhuso konvencijos atitiktį Lietuvoje.

Drauge reikėtų nustatyti procedūras, kad tiek Lietuvos Respublikos Seimo, tiek Lietuvos Respublikos Vyriausybės teikiamuose teisės aktų projektuose būtų šios darbo grupės (komisijos) išvados. Taip pat papildyti LRS Aplinkos apsaugos ir kitų Seimo komitetų nuostatas, kad, nagrinėjant klausimus susijusius su žmogaus teisėmis gyventi sveikoje, kokybiškoje aplinkoje ir visuomenės teisėmis gauti informaciją, dalyvauti priimant sprendimus ir kreiptis į teismus aplinkos klausimais, būtų atsižvelgta į Orhuso konvenciją, o rengiami teisės aktai būtų atitinkamai įvertinti dėl atitikties Konvencijai.

Norint Lietuvoje įgyvendinti Orhuso konvenciją, reikalingas nuolatinis tęstinis ir koordinuotas valdžios institucijų, mokslo įstaigų ir visuomenės, ypač žmogaus teises ginančių ir aplinkos apsaugą skatinančių nevyriausybinų organizacijų darbas. Darbo grupės nuomone, būtent taip, užtikrinant tarpusavio pusiausvyrą, buvo sudaryta ši grupė, ir jos darbe šis Orhuso konvencijos principas visiškai pasiteisino.

Todėl, siekiant kuo racionaliau panaudoti žmogiškąjį kapitalą, būtų tikslinga užtikrinti tokios arba panašios darbo grupės tęstinumą.

2. ***Įsteigti nepriklausomą Visuomenės konsultacinės ir teisinės paramos centrą;***

Taip iš dalies būtų įgyvendinta Orhuso konvencijos 9 str. 1 punkto 2 pastraipos nuostata, kad viešo intereso gynimas turi būti nebrangus arba nemokamas. Toks centras galėtų taip pat vykdyti teises analizės (įskaitant teismų praktikos), kitus nepriklausomus teisinius tyrimus ir pan.

Orhuso konvencija yra per mažai žinoma tiek visuomenės tiek institucijų mastu, todėl reikėtų aktyviai skleisti kuo daugiau informacijos visuomenei ir institucijoms, ir tam turėtų būti skirtos lėšos.

Svarstyтина, ar pradžioje šių funkcijų negalėtų atlikti nuolatinė darbo grupė (komisija).

3. ***Tobulinti Orhuso konvencijos vertimą*** įtraukiant nuolatinę Orhuso konvencijos darbo grupę;

4. ***Parengti Lietuvos Respublikos nacionalinę atitikties Orhuso konvencijai 2011 m. ataskaitą, į jos rengimą įtraukiant nuolatinę Orhuso konvencijos darbo grupę;***

5. ***Nuolat skleisti informaciją apie Orhuso konvenciją ir didinti visuomenę ir valstybės pareigūnų bei tarnautojų supratimą*** apie Orhuso konvenciją, jos taikymą, pirmiausiai ***organizuoti teisėjų, kitų teisėtvarkos pareigūnų ir vykdomosios valdžios administratorių mokymus.***

PRIDEDAMA:

1. Veiksmų planas Orhuso konvencijos nuostatomis įgyvendinti, 15 lapų.
2. Ministro Pirmininko potvarkis dėl darbo grupės sudarymo, 1 lapas.
3. Darbo grupės posėdžių protokolai, 34 lapai.

Darbo grupės vadovas

Kęstutis Čilinskas